

MUNI
PED

Prověřování, hodnocení, klasifikace praktických dovedností

Ing. Nikola Straková

Specifika prověřování a hodnocení v OV

- Teoretické předměty -> získávání vědomostí
- Praktické vyučování/OV -> osvojování senzomotorických dovedností
- Úzká vazba OV na získané vědomosti v odborných a některých všeobecně vzdělávacích předmětech

Prověřování/hodnocení v odborném výcviku dělíme na průběžné a souborné.

– Průběžné prověřování/hodnocení

- Provádí učitel v průběhu učebního dne a na závěr učebního dne.
- Je zpravidla ústní s rozbořem kladů a rezerv ve znalostech jednotlivých žáků.
- Průběžné hodnocení má velký výchovný význam. Na jeho základě by měli vědět, co zvládli dobře, kde jsou nedostatky a jak pokračovat dál.

– Souhrnné hodnocení

- Následuje po probrání tematického celku, který bývá ukončen samostatnou soubornou prací. V krátkém časovém odstupu (týden) by měl být zadán didaktický test (kontrolní práce).

MUNI
PED

Prověřování praktických dovedností

Metody a způsoby

Prověřování praktických dovedností

- **Cílem** je zjistit, jak si žáci osvojili v praktickém vyučování požadované pracovní postupy, operace a úkony.
- **Obsahem** je vlastní žákova činnost.
- Soustavné
- Přiměřené
- Náročné
- Spojené s objektivním hodnocením žáka

Metody prověřování v praktickém vyučování

1. Frontální prověřování
2. Individuální prověřování
3. Prověřování skupin
4. Žák v roli instruktura
5. Žák v roli kontrolora

Způsoby prověřování praktických dovedností

1. Pozorování
2. Cvičné práce
3. Praktické úkoly
4. Práce problémového charakteru

Kontrolní otázky

- Jaké jsou požadavky na prověřování praktických dovedností žáků v praktickém vyučování?
- V čem spočívá metoda prověřování praktických dovedností „žák v roli kontrolora“?
- Popište, kdy využijete jednotlivé způsoby prověřování praktických dovedností.

MUNI
PED

Metody hodnocení v praktickém vyučování

Metody hodnocení (zkoušení)

1. Praktické zkoušení

Nápomocné při rozhodování mezi dvěma klasifikačními stupni
může být:

2. Ústní zkoušení

3. Písemné zkoušení

Praktické zkoušení

– Úkol:

1. Provéřít praktické dovednosti žáků
2. Zhodnotit praktické dovednosti žáků - vždy
3. Klasifikovat osvojené dovednosti žáků – v každém tématu (alespoň tematickém celku, alespoň část učební skupiny v každém tématu)

– Souborné práce

- Na konci klasifikačního období
- Prokázání kompletních pracovních dovedností
- Skládá se z dílčích dovedností získaných v jednotlivých tématech

Ukázka postupu při výběru, zadání a hodnocení kontrolní práce určené pro skupinu žáků po ukončení jednoho nebo skupiny tematických celků

- Pro realizaci zvolíme vhodnou cvičnou/užitkovou/produktivní práci, odpovídající rozsahu ověřovaného učiva. Stanovíme, zda kontrolní práce bude mít jen praktickou část nebo i teoretickou. Obě části připravíme a upřesníme po obsahové stránce.
- Po výběru sledovaných parametrů stanovíme způsob hodnocení včetně hodnotící tabulky s převodem na klasifikační stupně.

- Při zadání žákům stručně vysvětlíme cíl kontrolní práce, její zaměření a způsob hodnocení. V případě užitkové nebo produktivní práce vysvětlíme účel a funkci výrobku.
- V průběhu práce žáky sledujeme a v žádném případě je nenecháváme pracovat špatným nebo nebezpečným způsobem.
- Po skončení a odevzdání práce učitel stručně zhodnotí pracovní postup žáků. Posléze provede velmi pečlivě vyhodnocení dle stanovených kritérií a převede výsledky do klasifikačních stupňů dle převodní tabulky.
- Žáky s hodnocením seznámíme, zdůvodníme stanovené počty bodů, upozorníme na nedostatky a pochválíme žáky za dobré výsledky.

Ústní zkoušení

- Použití:
 - Před instruktáží
 - Po instruktáži
- K ověření vědomostí z odborných teoretických předmětů
 - Nedostatky doplnit
- Připravené otázky! (=nutnost)
 - Jasně
 - Konkrétní
 - Stručně formulované

Písemné zkoušení

- Ojedinělé využití
- Doplnující
- Např.:
 - Krátké opakování vědomostí před instruktáží
 - Alternativní test před instruktáží
 - Domácí písemná práce po skončení výuky

Ukazatele hodnocení

- Kvalita
- Odbornost/úroveň dovedností
 - Důležitý ukazatel v přípravném období
 - Později při upevnění dovedností a přechodu na produktivní činnosti doplňující ukazatel
- Čas/rychlost
 - Doplňující ukazatel v přípravném období
 - V období dosahování norem kvalifikovaného pracovníka srovnatelný ukazatel s ukazatelem kvality

Hodnocení kvality práce

- Hodnotíme hotovou práci ze všech hledisek:
 - přesnost,
 - celkový vzhled,
 - povrchová úprava a
 - funkčnost
- a to ve všech fázích učení psychomotorickým dovednostem.

Hodnocení odbornosti

- V rámci hodnocení odbornosti zjišťujeme následující:
 - Způsob uplatnění teorie při realizaci zadaného pracovního úkolu a dodržování pracovního postupu.
 - Organizace pracovního místa, dodržování zásad bezpečnosti a hygieny práce, celková péče o pracovní prostředí.
 - Pohybová pracovní činnost, vlastní technika práce, což je prostředek k dosažení potřebné kvality.
 - Hospodaření s materiálem a energií.

Hodnocení rychlosti

- Rychlost hodnotíme prostřednictvím výkonových norem pro dospělé pracovníky a přizpůsobujeme je uplynulé délce učební doby.
- Tomuto kritériu přiřkládáme s postupující délkou učební doby stále větší význam.
 - Při osvojování jednotlivých psychomotorických dovedností pak hodnotíme rychlost práce až od druhé poloviny druhé fáze, tedy ke konci osvojování nové dovednosti, a ve třetí fázi - při upevňování a procvičování.

- Jak často učitel praktického výcviku využívá k hodnocení žáků praktické zkoušení?
- Kdy je vhodné, aby učitel odborného výcviku ústně zkoušel žáky a z jakého důvodu?

MUNI
PED

Klasifikace v praktickém vyučování

Kritéria

Klasifikace jako jedna z forem hodnocení

- 5 stupňů klasifikační škály
 - Výborně, chvalitebně, dobře, dostatečně, nedostatečně
- Kritéria klasifikace = individuální (liší učitel od učitele)
 - Odborné dovednosti
 - Teoretické dovednosti
 - Organizace práce a pracoviště
 - BOZP
 - Úroveň obsluhy a údržby

Kritéria Stupně klasifikace	Pracovní postupy	Kvalita práce	Využívání teoretických vědomostí	Organizace práce a pracoviště	Dodržování bezpečnostních předpisů
výborně	bezpečně ovládá	odpovídá ukazatelům	dovede samostatně, s jistotou	velmi účelná	dodržuje
chvalitebně	ovládá	převážně odpovídá ukazatelům	dovede samostatně, s menší jistotou	účelná	porušuje v menší míře
dobře	vykazuje nepodstatné odchyly	jsou zjevné nepodstatné závady	dovede jen s pomocí učitele	nepodstatné závady v organizaci	porušuje závažněji
dostatečně	vykazuje podstatné odchyly	jsou zjevné podstatné závady	dovede po opětovném vysvětlení	hrubé chyby v organizaci	hrubě porušuje
nedostatečně	neovládá	neodpovídá ukazatelům	nedovede	neúčelná	nedodržuje

MUNI
PED

Prověření teoretických znalostí

Vyjmenujte:

- 5 metod prověřování praktických dovedností
- 4 způsoby prověřování praktických dovedností
- 3 metody hodnocení v praktickém vyučování
- 3 ukazatele hodnocení v praktickém vyučování
- 5 doporučených kritérií klasifikace osvojených dovedností

Zdroje

- KŘÍŽ, E. *Základní principy didaktiky praktického vyučování pro zemědělství, lesnictví a příbuzné obory*. Praha: Reprografické studio PEF ČZU v Praze, 2018, 74s. ISBN 978-80-213-2846-4.